

ДУН УЛУ ДАШЛАРЫ

ДИ ЭРИ

белә бир нәтичә чы-
XII—XIII әсрләрде
ан аразисинде тикн-
н абидәләрдә бир
вардыр. Форма-
бу миллия хусуси-
бајчан ме'марлығы-
халкларын ме'мар-
тинден фәргләндир-

Шых Баба гүрбәси.

Әһмәдалилар кәндиндә гүр-
бә.

тысыны хатырладыр:

**Алабахтајам, алабахта
Ганадым тахта-тахта.
Мәни вуран бәј оғлу,
Ган гусар лахта-лахта.**

Јери кәлмишкән гејд ет-
мәк ләзимдыр ки, алабахта
гушу Азәрбајчанын һәр је-
риндә мүгәддәс, тохунулмаз
һесаб олуноур. Чанлыларын
мүгәддәсләшдирилмәси исә
чоһ гәдим бир тарихә малик-
дир. Һәлә уст палеолит дөв-
рүндән бәзи һејванлар вә
гушлар тотем олмашдыр.
(«Тотем» сөзү Шимали Аме-
рикада јашајан Оджибвеј тај-
фасынын дилиндән көтүрүл-
мүшдүр. Һәрфи мә'насы
онун тајфасы демәкдир).

Дунјанын бир чоһ гитәлә-
риндә јашајан гәдим инсан-
лар мүхтәлиф һејван вә гуш-
лары өзләринә ган гоһуму һе-
саб етмиш, мүгәддәс руһун
һәмин ган гоһумларынын бә-
дәниндә јерләшдијини тәсәв-
вүр етмишдир. Һәтта өз тајф-
фаларыны да һәмин тотемин
ады илә чағырмышлар. Мә-
сәлән, «ағ ајы», «гартал»
вә с. тајфалар мејдана кәл-
мишдир. Һәмин адлар кечән
әсрин сонуна вә XX әсрин әв-
рәлләринә гәдәр јашамыш-
дыр.

Тотемизмин ганунларына
көрә мүгәддәс адландырыл-
мыш чанлыны өлдүрмәк га-
даған олуноурду. Јалныз то-
тем бајрамларында мүгәддәс
руһа говушмаг үчүн ону өл-
дүрмәк оларды.

Тотемизмин бә'зи әләмәт-
ләри дунја динләриндә вә
бир чоһ милли динләрдә ин-
ди дә горунуб сахланылыр.
Алабахта тәсвирләрини тоте-
мизмин нүмунәләри кими дә
гијмәтләндирмәк олар. Лакин
гәдим нағылларымыздан вә

рәвәјәтләримиздән бәллидир
ки, дүшдүјү чәтин анлардан
хилас олмаг истәјән инсан-
лар Симург гушунун ганад-
лары үзәриндә азад бир дун-
јаја чыхмагы арзуламышлар.
Гушлара мөһәббәт дә халғын
әбәдиләшмиш арзу вә истәк-
ләри илә бағлыдыр.

Һачы Әләкбәр мәсчидинин
гоша минарәләри дә олмаш-
дыр. Тәәссүфләр олсун ки,
мәсчидин гоша минарәләри
Һансы әсрдәсә учуб дағыл-
мышдыр.

Өзүнә хас олан хусусијәт-
ләри илә фәргләнән бу мәс-
чиддән һал-һазырда «Поез-
ја-муғам еви» кими истифаде
олуноур.

Мәсчидин дахилиндә апа-
рылан јенидәнгурма ишләри
онун гәдим көркәмини итир-
мишдир. Мәсчид таванлары-
нын өзәмәтдилији, гәдим де-
вар орнаментләри көрүноур.
Сонрадан дүзәлдилмиш тах-
та дөшәмә вә таван абидәнин
дахили ансамблыны позур.

Фүзули рајонунун Гарга-
базар, Гочәһмәдли вә башга
кәндләриндә дә гәдим ме-
марлығы абидәләри вардыр.
Севиндиричи һалдыр ки, бу-
түн рајон әһалиси онларын
елми вә тарихи әһәмијәтини
баша дүшүр, кечмишимизин
әзиз јадикарлары кими онла-
ры гијмәтләндирирләр. Ла-
кин Фүзули абидәләринин ин-
ди бүтөвлүкдә елми-бәрпа
ишинә бөјүк еһтијачы вар-
дыр. Халг ме'марлығымы-
зын гәдим, көзәл саһифәләри
олан бу абидәләрин бәрпасы,
көләчәк нәслә сахланмасы
илә үмидварыг ки, республи-
канын аид тәшкилатлары ја-
хындан марағланачағлар.

**Телман БАГВЕРДИЈЕВ,
М. А. Әлијев адына Азәр-
бајчан Дөвләт Инчәсәнат
Институтунун мүәллим.**

**Шәмшир, ше'рин
гузу кими бәсләнир,
Үрәкләрдә мөһәббәтлә
истәнир.
Тавар сазын синәсиндә
сәсләнир,
Тәранәси, зүмзүмәси
гузунун.**

Сөз тамама јетди. Балача

кир вә дујгуларыны чөзәл-
мәк марағлыдыр.

— Бајаг «устан», «дәдә»
сөзләри ишләтдиниз. Бу сөз-
ләрдә истәр-истәмәз сөздә
едиләчәк бир бөјүклүк дујур-
сан. Һансы ашығлара «ус-
тад», «дәдә» дејибләр?

— Әввәлә, ашығ ел анасы-
дыр, дејиб башбиләнләримиз.
Сөздә елдин севинч вә көдә-
Сөздә елдин севинч вә көдә-
Сөздә елдин севинч вә көдә-